

Redacția și Administrația:
Budapesta, VIII., József-körút 18.

Aci sunt a se trimite tot felul de scrisori, cereri și bani.

Apare în fiecare Duminică.

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

ABONAMENTUL:

Pe 1 an 3 coroane 20 fileri
Pe 1/2 an 1 coroană 60 fileri
Pe 1/4 an . . . . . 80 fileri
Pe 1 lună . . . . . 30 fileri
Un număr singur 6 fileri

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

*

Foaie pentru poporul muncitor român din Ungaria.

VORBE DE INDEMN.

*E zi 'ntii Mai, tovarăși, în el serbăm unirea,
In el serbăm nădejdea, prin care suntem frați;
Vé întindem cu drag mâna și mâinile ne dați
Prin noi, de noi adusă veni-va mîntuirea!*

*Destul, de când la focul giganticei vorniri
Ne'nflăcărăm o clipă ca focul cel de păc,
— Și orbul când aude de a flacărei văpaie
Chiar ignorând lumina visează licăriri.*

*Inele răzlețite ale unui lanț de oțel,
In umbra îndoielei zidarnic cătăm firul
Ce va veni să strîngă puternic la loc șirul
Legînd din nou la locu-i inel lângă inel.*

*In umbră zacă lașul ce tremură la gândul,
Că drumul în spre luptă nu-i tocmai printre
[flori]*

*Noi mergem spre lumină în ea încredători —
— Curoj, în drum nici unul învins nu rupe
[rîndul!]
Fatma.*

Serbatoarea muncii.

— Prima Maiu. —

Cum se descarcă norii grei, dacă s'au adunat pe cer, așa napustește acum puterea asupra muncitorilor, cari au avut curaj să-și deschidă gura contra apăsării.

O vreme ne ascultau cei mari și ne pișeau și în dreapta și în stînga, dar pînă acum nimeni n'a cutezat să dea față cu talpa țării.

Acum însă napustitu-s'au asupra noastră. Ne-au apucat să șteargă de pe suprafața pămîntului, ne prind de gât să nu iasă din noi glasul tînguitor și lanțurile grele ce le purtam de sute de ani, le strîng și mai tare, ca zurătura să nu ne liniștească odihna cetei de trîntori.

Zile grele au descălecat în tabăra muncitorimei luptătoare pentru drepturi.

Și ai crede, că tabăra furnicilor s'a spăriat și scapă și în dreapta și în stînga!
Nici vorbă!

Unde fâlăește steagul roșu, de acolo nu lipsește nici curajul.

Purtat-am jugul sute de ani, suntem sătuli de nedreptate și călcare de lege, am dat mînă în mînă și cu puteri unite batem poarta luminei, ca să intrăm. Nu este putere, care să ne oprească lupta.

Pentru că noi cei luptători suntem: *frați socialdemocrați.*

Pentru că noi luptăm pentru *libertate, egalitate și frățietate.* . . .

. . . In prima Maiu muncitorii din lumea întregă țin serbatorii de bucurie. Prima Maiu este serbatoarea socialdemocraților, zi de bucurie, că muncitorii din lumea întregă s'au luminat și nu se lasă apăsați, ei intră în luptă pentru libertate, egalitate și frățietate.

Românilor apăsați din Ungaria „liberă!“ In ziua de prima Maiu țineti serbătorii.

Ziua de prima Maiu este zi de bucurie, că a pătruns și între românii, cari trăiau în întunecime.

Asta-i ziua roșie, când inima fie-cărui socialdemocrat este în flacără.

In acest an norii grei s'au descărcat asupra taberei noastre și varsă ploaie de sânge.

In Aleșd aproape 100 de socialdemocrați, mai cu seamă români au fost împușcați. Sângele acestor martiri a făcut în anul acesta Maiu roșu.

Serbătorii în prima Maiu și amintirea acestor frați.

Dar' în liniște și în pace.

Nu vă aruncați în suliițele jandarmărești!
Fiți în liniște!

Nu cu puterea armei luptăm noi, nu cu puterea brațelor, ci cu armele lui Christos, cu puterea dreptății!

Serbați ziua de prima Maiu, dar în liniște și cu însuflețire.

Vé dorim din inimă, ca să ajungeți un „prima Maiu“, când vom putea striga cu bucurie:

„Suntem liberi, egali și frați!“

Prima Maiu.

Adăne convinși de necesitatea luptei în comun a muncitorimei tuturor națiunilor împotriva capitalului; pătrunși până în adîncul sufletului de drago-tea și sprijinul ce-și datorează reciproc în repurtarea înverșunatei lupte de clasă; împinși de datoria răspîndirii și susținerii spiritului de înfrățire în această lume de obijduiți și spre reîmpunericirea și asigurarea succesului în lupta începută. Muncitorimea internațională, prin reprezentanții săi, la congresul dela Paris, ținut la 1889, a hotărît o zi — *ziua de 1 Maiu st. n.* — în care zi muncitorimea întregii lumi, spre dobîndirea drepturilor sale, să se manifeste de odată împotriva clasei asurpătoare și a organelor sociale actuale.

Această zi, supranumită paștele asupritorilor, nu e o zi de plictis și lincezeală ca obiceiurile paști ale imbuibaților; ea e o zi de luptă vrednică împotriva asupritorilor, e asigurarea, încetul cu încetul, dar temeinic, a izbîndei clasei muncitoare în lupta ce întreprinde.

In această zi — zi de doliu pentru asupritori — muncitorimea își reîmpropătează și întărește legăturile de sprijin și înfrățire, își afirmă tendința de emancipare, își serbătorește viitoarea sigură izbîndă a luptei, ce să dea așa încît cu drept cuvînt să zice că prima Maiu e singura serbătoare a muncitorimei, e paștele asupritorilor.

In această zi — zi de doliu pentru asupritori — muncitorimea vrednică și conștientă a fiecărei națiuni își dă întâlnirea de protestare în fața dușmanului, dărîmă încetul cu încetul șubredul așezămint social actual și pune temelie unei noi organizații sociale în care ura dintre clase, ori neamuri nu va mai trăi decât în poveste, căci clasele nu vor mai exista, iar neamurile se vor iubi ca frații.

Serbatoarea de prima Maiu e așa dar:

asigurarea fericirii și libertății muncitorimei, e pregătirea și glorificarea viitorului succes a tuturor celor asupriți, e doliul clasei asupritoare, e semnul îmbucurător a unei alte lumi, lume de bine, lume de fericire.

Trăiască muncitorimea!

Trăiască 1 Maiu!

Z.

Martiri jertfii.

— Vărsare de sânge la Aleșd. —

Partidul de 48 a conchemat o adunare Duminică trecută în Aleșd. La adunare s'au dus și frații noștri. Puterea a ocrotit pe stimații domni de 48, astfel, că jandarii au împușcat 33 oameni și au rănit greu aproape 100. Morții și cei răniți toți sunt socialdemocrați.

Partidul încă n'a primit raport special și astfel putem da numai raport scurt.

Adunarea, despre care este vorba, s'a ținut în piața din Aleșd la 2 oare și aproape 5000 oameni s'au adunat din Aleșd (com. Bihar) și din comunele învecinate. Erau cei mai mulți socialiști, cari au mers la adunare, deși aceea a fost conchemată de către partidul independent. Frații noștri din Aleșd și jur au cerut îngăduială de adunare de mai multe ori, însă solgăbirăul nu le-a dat pentru-că sunt socialiști. Credeau astfel, că vor merge la adunarea celor de 48 și vor lua și ei parte.

Dar' durere, puterea a voit altcum și sângele celor 33 socialdemocrați adeverați a făcut un riu roșu pe piața Aleșdului.

S'a întîmplat, că cei de 48, cari de altcum se dau de prietenii poporului, dar' într'adevăr și ei sunt ocrotiți de putere; vîzînd, că luptătorii socialdemocrați sunt mai mulți, mai înflăcărâți și mai puternici, au cerut jandarii să cîtănie.

Jandarii și cătanele au înconjurat poporul și l'au strîns bine, ca nici un suflet să nu poată scăpa de pe piața. Atunci un tîne de fisolgăbirău cu porecla *Bérczy* s'a urcat pe tribună și a declarat, că deși s'au adunat atîția oameni, *oprește adunarea.* Auzi vorbă! Când 5000 de oameni se adună la adunare, acum deodată, pentru-că din întîmplare sunt socialdemocrați, adunarea se oprește. Frații nu s'au depărtat îndată și astfel jandarii au început să lucre cu suliițele. Încă nu se știe că cine a dat atunci o împușcătură spre jandari și *strajămeșterul a căzut pe loc mort.* Numai atîta a lipsit. Comandantul jandarilor îndată a comandat salvă și deodată 56 de jandari au împușcat în popor.

Un nor de fum a acoperit pe un moment piața întreg, oamenii fugeau care în cotro, însă tîrziu. Vîzduhul era plin de vaețele celor căzuți, 23 inși au căzut pe loc morți și aproape o sută au fost greu răniți. Astfel a ajuns puterea ce a vrut! A făcut martiri între socialiști, dar să nu creadă, că ideea s'a șters.

In ziua următoare au mai murit 10 frați și astfel după scaldă de sânge din Aleșd pînă astăzi perit-au cu totul 33 de oameni și aproape o sută sunt greu răniți.

Toți atîția sunt socialdemocrați, între ei cei mai mulți români, muncitori cinstiți.

In momentul acesta încă nu știm amănunte despre vărsarea de sânge din Aleșd. Lista celor morți este următoare:

Paul Dimitrie, Rév. George Csokor, Rév. Dimitrie Iurca, Rév. Dobos Pünkösöd, Dabas. Mihai Ghica, Lugoşul de jos. Ilic Gerle, Töttös. L. Luca, Urgele. Ioan Pasere, Loc. Maria Pankis, N.-Patak (Valea mare). Ioan Pankis, N.-Patak. Maria Cioran, Pestes. L. Melmő, Pestes. Nicolae Jáz, Kőalja. Láczkó Pünkösöd, Dubric. Todor Archiş, Lugoşul de jos. Ioan Faur, Timód. Ioan Sabó, Timód. Nicola Licle, Loc. Petru Mangra, Kövesd. M. Venczel, Alséd.

Maî sunt încă mulţi, al căror nume însă încă nu să ştie.

Astfel în anul acesta într'adevăr avem Maiu roşu de sângele martirilor din Alséd.

12.000 fraţi din Orade luând veste despre vearsarea de sânge din Alséd, luni n'au lucrat, voind să demonstreze, că ce mare este doliul lor după martirii noştri.

În nici un loc al ţerei nu vor uita socialdemocraţii să arate în 1. Maiu adâncă supărare ce le cuprinde inima după cei morţi.

* * *

Partidul a trimis o eunună mare pe mormintul martirilor.

* * *

Este tristă şi dureroasă întâmplarea din Alséd. Zile grele trec pe cerul nostru. Din toate părţile ţerei căpătăm veşti că sunt turburări. Noi nu dăm crezământ acestor veşti, mai cu seamă, că noi întotdeauna am îndemnat pe fraţi că ideea să o răspândească cu pace. Nu luptă voim noi, nici vearsare de sânge, căci ştim noi prea bine, că astăzi suntem mai slabi de cât puterea. Puterea în tot locul vine cu sulii contra muncitorimei, însă asta să nu orbiască pe nimenea. Odată să se întâmple, noi în pace să fim şi în linişte, ca şi a noastră este putere, lupta pentru dreptate, şi noi o să învingem, dar prin pace.

Toţi sub un steag!

Timişoara, în 19 Aprilie 1904.

Declaraţiune.

Apropriinduse timpul acela, în care se plece la un an tomniţă, mi-am ţinut de datorie a mă îngriji de poporul acela care stă înjugat sub jugul capitalismului.

De aceea m'am înţeles cu partida centrală din Budapesta, şi „Votul Poporului” s'a înfrăţit cu „Adevărul” şi de acum înainte fiecare abonent în loc de „Votul Poporului” va căpăta „Adevărul” care va fi scrisă după limba poporului.

Pe fratele Petru Ponta îl trimitem la Budapesta ca să se îngrijască de poporul apăsător şi să şi scrie în „Adevărul” cât şi fratele Ioan Pescariu din Gilad cu cealaltă fraţi luptători ai noştri, cari se vor lupta neîncetat contra apăsătorilor până la mormint.

De acum înainte fiecare abonent în loc de „Votul Poporului” va primi „Adevărul” şi recomand la care i-se împlineşte abonamentul să aboneze „Adevărul”. În numărul viitor mai mult.

Cu salutare frăţească
Atanasie Voichesc.

S'au oprit trenurile.

Greva dela căile ferate.

În săptămâna trecută s'a întâmplat un lucru fără păreche. Toţi slujbaşii dela căile ferate în număr de 36.000 au intrat în grevă şi după-ace guvernul n'a vrut să le ridice leafa, 5 zile trenurile în ţară n'au umblat. Prin tot locul s'au oprit maşinile de foc şi nu puteai călători d'intr'un loc în altul, ba nici poştă nu comunica.

S'au spărit domni din Budapesta şi mai întâiu eu vorbe dulci au încercat să prostească pe slujbaşii trenului, dar văzând că asta nu merge, Luni cu puterea au dus pe sormanii slujbaşi în muncă.

Cu puterea, cu sulije, cu căntănie a suc-

ces să ducă la muncă pe slujbaşi, cari acum n'au învins, dar au învăţat că în unire este puterea şi ştiu că prin organizare, ca şi socialistii își vor ajunge dărințele.

În numărul viitor vom da amănunte.

Cristos a înviat!

„Iubește pe aproapele tău
Ca pe tine însuși!”

Si glasul clopotelor se înalță spre luminile cerești răspândind evlavie în noroade, căci mintuitorul lumii, Cristos, propovăduitorul dragostei și al păcii între popoare, a înviat!... Și venit-au cu toții fariseii, pangăritorii sfintelor sale învățături și i-au adus tămii și lumină și cântece de slavire și cu batjocură închinatu-i-s'au. Iar rănile prea sfintului izbăvitor păreau că singerează din nou, și privirea sa duiosă iertătoare, plină de durere în spre mulțimea ingenuchiată a defăimătorilor neprihănitelor sale învățături, iude, cari în numărul mătaniilor, crucilor și al sfintelor cuvinte caută s'ascundă negreala sufletelor lor...

Dar vai, jalea celor asupriți, batjocoriți, lipsiți de pâine și odihnă, jalea întemnițatilor pe sfântă dreptate, sgomotul lanțurilor, cari însingerează trupurile propovăduitorilor de bine, se înalță ca un singur strigăt spre nepătrunsele înălțimi! Zădarnică-i evlavie venzătorilor lui Crist, căci buzele îndureratului și pingăritului izbăvitor, parca se vor deschide spre a pune groasnică întrebare:

— Cain, ce ai făcut cu fratele tău Abel?

Sub cer albastru necuprins, sub caldul razelor de aur noroade vin, se îngrămădesc fără sfîșit. Și mulți sunt slabi și istoviți, care de bob, care de foame și de muncă fără preget, și hainele d'abia le acoper trupul. Dar ochii lor lucesc, și-i fericire într'insii!... Din popturi slabe se înalță un cântec de nădejde plin. E glasul dorului de bine al dorului de trai senin, e glasul înfrățirii!

Pornesc apoi și nu se curmă șiragul celor care sufer:

— Prima Maiu să fi slăvit, neconținut
răsună.
Vanda.

În fața vieții.

De Maxim Gorki.

Doi oameni, neînmulțimiți de asprimea Vieții, stăteau în fața ei, și Viața întrebandu-i ce vreau, cel d'întăiu răspunde tremurător:

— M'am răzvrătit de cruzimea capriciilor tale; zădarnic mă muncesc să înțeleg rostul vieții, sufletul mi-e plin de îndoaie și totuși conștiința îmi spune că omul e cea mai bună dintre toate făpturile lumii.

— Ce aștepti dela mine? Întrebă nepăsător Viața.

— Fericirea!... Și ca să pot fi fericit, trebuie să impacii stihiele potrivnice care se lupt în mine: eu spun „vreau” și tu răspunzi „dătești!”

— Ce aștepti atunci dela mine, zise viața cu asprime.

— Nu vreau să fiu jefia Vieții! strigă omul. Vreau să fiu stăpânul Vieții mele și totuși mă plece sub jugul ei! Spune-mi, pentru ce?

— Vorbește mai pe seau, îi șopti tovarășul ce se afla mai în dreapta vieții.

Dar cel-altă continua fără să-l asculte:

— Vreau să trăiesc liber după dorințele mele; nu vreau să fiu din datorie nici fratele aproapelui, nici robul lui; ei după placul meu. Societatea a făcut închisori, ea să-și apere însemnele ei, eu nu vreau să mă socoată o piață pe care o arunca unde vrea și când vrea. Eu sunt om, sunt prin urmare inima și mintea cărora le trebuie viața. Trebuie să fiu liber.

— Taci! zise Viața cu unriset plin de gheață, vorbești prea mult, și știu de mai înainte ce vei să spui.

— Vrei să fi liber? Ei bine fi! Luptă cu mine! Învinge-mă! fi stăpânul meu! în voiu fi sclavă! Eu sunt nemuritoare. Și, și totdeauna am fost blândă cu învingători. Dar trebuie să învingi.

„Spunemi ești în stare să-ți cucerești libertatea?”

„Ești vrednic de izbândă?”

„Îți dai seamă de puterea ta?”

Omul răspunde cu nădejde:

— Tu m'ai făcut să lupt cu mine însu-mi, mi'ai ascuțit mintea ca un cuțit și mi-am străpuns inima.

— Haide! Vorbește ca un viteaz, și nu mai plânge, zise cel-alt!

Dar el continuă:

— Vrea să mă odihnesc, sunt zdrobit de greul vieții; lasă-mă să gust din fericire!

Viața cu un suris desprețuitor și rece răspunde:

— Pretinzi sau cerșești?

Și omul îngână, ca un răsnet de departe:

— Cer mila.

— Acel care cere milă e un cerșetor. Ei bine, află sorman, că viața nu mi-luiește!

„Nu știi că omul liber nu cerșește, ci ia? Tu ești robul poftelor tale.

„Numai acela e liber, care își stăpânește poftele spre a-și contopi ființa într'o singură dorință: mă înțelegi acuma? Pleacă!”

Omul înțelese și ca un câine supus care culege fărâmurile de la masa stăpânului, se culcă la picioarele vieții.

Viața își pironi privirea-i rece și aspră pe cel-alt tovarăș, ce avea chipul slăbit dar plin de bunătate.

— Și tu cerșești?

— Eu nu cersesc, pretind!

— Ce?

— Dreptate, pretind Dreptate, restul îl voiu lua la urmă.

„Acuma vreau dreptate, prea de mult aștept!”

„Am rădat în liniște muncind fără încoțare. Am așteptat, dar nimic! Vreau să trăiesc acuma. Dreptatea! Unde-i?”

Și Viața nepăsătoare zise:

— Ia-o!

Mărire ție!

Mărire ție, sfântă sərbătoare a muncii, mărire ție! În tine vede, cel sătul de nedreptate: speranță, tinerețe, viață — totul. Ah, dacă n'ai fi ziua celei mai curate iubiri, celor mai entuziaste avinturi. Tu prima Maiu, — sərbătoarea durerei plină de surisul nădejdei, — inimile noastre n'ar vibra la glasul tău fecioresc, blând, melancolic.

Tu faci buciumul să răsune pe munte, fluierul să doinească în vale, mielușii să sburde pe câmp, — liliacul, salcâmul, teiul să înflorească, rîndunelele să ne salute și privighetoarea să intoneze acel cântec sublim, în-ufletit de zefirul inimei tale și însoțit de visătoarea șoptire a riurilor sărutate de razele soarelui.

Mărire ție, sərbătoare a înfrățirii universale. Mărire ție! Sufletele robite îți cântă anul reinvierei lor, cu aceeași credință strâșnică, cu aceeași nădejde măreață, cu care David, psalmodia credința poporului său, către Iehova.

Sapho a rămas nemuritoare; dar lira ei a murit.

Tu, însă, ne vei cânta de atâtea ori... lira ta nu moare! Vai de acei, ce vin să cânte, în poula ta verde, prin gura lui Baeus, cântecul corupțiunii iadul nenorocirei; vai de acei ce cred, că viața li-i dată pentru a risipi-o în orgii; vai de acei ce rămân orbi la frumusețele tale, vai de acei ce nu te înțeleg!

Vai de acei ce rid de robia ce reîntinerită prin reinvierea ta, fecioară! vai de acei ce trăsesc fără gânduri, fără visuri, fără speranțe în viitor, fără iubire...

Dar nu ne înalți numai inimile, zi de prima Maiu, ei și mințile. Ne duci eugatarea spre haosul de lumi plutitoare în spațiul mare; ne faci în visătoarea ta liniște, să adâncim mare mișcare:

Viața!

— Iată!... ne spune tu heruvinic: Libertatea o vedeți în sburdalnicul joc al păsărilor; veselie în cîrîpîitul lor; se hrănesc cîntînd și sburînd: În sinul meu, găsiți tot ce vă trebuie. Nu vă plîngeți. Căutați-mă și luptați!

Dacă cel mai tare trebuie să învingă pe cel mai slab, — învingeți!

Soarele luminează pentru toți. Vă trebuie lumină? luați-o! Nimic fără ea, nimic fără luptă. O floare fără lumină ar muri; lumină fără mișcare, fără luptă, nu se poate!...

Iubiți-vă ca frații, nu vă vindeți unii pe alții; nu vă înșelați, căci totul ar trebui să fie al tuturor. Și peste voianul de credință, cîntate de copilăria strămoșilor noștri, înălțați-vă ca vulturul — în mîna cu spada științei, iar în inimă cu nădejdea în viitor — acest părinte al dreptății și înfrățirii tuturor.

— Mărire ție, zi de prima Maiu, mărire ție!
(R. M.) A. C.

Cîntec de I-iu Maiu.

Azi e zi de sîrbătoare
Pentru lumea muncitoare,
Este ziua înfrățirii.
Veniți, veniți, veniți cu toții colo 'n plaiu
Cîmpu-i plin de floricele,
Codru-i plin de iisărele,
Totul este plin de soare
Și de cîntec, și de floare
C'a sosit zi 'ntăiu de Maiu,
C'a sosit zi 'ntăiu de Maiu.

Sună tribuții și țesuță
Muncitorii toți s'adună
De prin negriile zine,
Din câmpii de jale pline
Sunați, sunați, sunați trompea de răsboiu!
Înainte, înainte
Pentru drepturile sfinte;
Înainte fără teamă
— Și dreptatea e cu noi,
Și dreptatea e cu noi.

Scrisori.

Sacul fără fund...

Gladna-nemțesea, 2 Aprilie 1904.

Treburi frumoase auzim din toate părțile țării, cum se poartă se chemați față de bietul popor.

Bine a zis, cine a zis, că sacul popilor, e sacul fără fund. Tot în săptămîna trecută am primit o scrisoare din partea fraților din Gladna-nemțesea, în care ni-se comunică următoarele:

„St. D-le Redactor.

Vă facem cunoscut, cumcă noi până acum n'am fost socialiști, din cauză, că preoții de pe la noi ne-au predicat câte toate contra socialiștilor. Au zis, că socialiștii nu cred în Dumnezeu, mai departe ne-a spus că socialiștii sunt contra bisericii și mai multe de astea. Dar acum vedem noi cu ochii noștri, că socialiștii nu sunt contra bisericii, numai contra acelor popi, care fac fără-delegi și nu se țin de învățăturile lui Christos.

În comuna noastră avem un paroch cu numele Ioan Deminescu, dar fiind acesta prea bătrîn și-a luat lângă sine pe capelanu Ioan Neagu.

Acest capelan, ar mânca și pe dracu de l'ar pulca, așa e de flămînd. El, a luat asupra sa patru comune cu ocaziunea Sfințelor Paști, ca să facă slujba învierii Domnului. Acum își poate închipui fiecare, cum poate un om singur să facă serviciu la patru stapîni, și de-a toți patru să capete plata întregă. Va să zică atunci pe nici unul nu-l poate îndestula.

Așa a făcut și cu noi sfîntul capelan, nici n'am știut că avem Paști, slujba a făcut-o numai în fuga.

În ziua de Paști la 2 ore după mie-

zul nopții, s'a apucat sfîntul părinte, să tragă cu clopotele, să tragă cu teascurile, pe când nici cantoru nu era la biserică, numai ca să isprivească cât mai iute slujba.

De l'ar fi pus cineva ca să facă aceste treburi, nu le-ar fi făcut, dar fiind vorba de interes, bun înțeles cum să nu facă, ca să-și umple burta cea verde și sacul fără fund.

Cum a isprăvit cu slujba, care n'a ținut un ceas s'a luat prin comunele următoare: Gladna-românească, Drașinești și în Mutnicu-mic.

Așa a făcut și în celelalte comune ca și cu noi. Poporul s'a infuriat asupra sfîntului capelan, și au înaintat o rugare la consistor, în care-l roagă ca, cât să poate mai curînd, să le trimeată un preot, care e, vrednic de chemarea sa.

Prin asta D-le Redactor am isprăvit, dar mai încolo o să vă trimit eu spre publicare mai multe întîmplări în felul acesta. În fine vedem noi, că mai bine ar fi să scăpăm de astfel de popi.

Salutare frățească:

Un nou socialist.

*

Cam așa sunt toți preoții. Ei predică de pe amvom „Nu aduna bunuri pămîntestî, că le mîncă moitul și rugina“ dar bietul popor bun înțeles, că el nu e în stare să adune bunurile pămîntestî, pentru-că el nu e așa luminat, că preoții îi întunecă mintea cu totul. Pe când preoții sunt destul de luminați, de aceea și adună ei bunurile pămîntestî. Și sacul lor tot nu se umple cât o fi lumea, de aceea îi și zice, că e sacul fără fund.

Dar cei luminați știu, ce-i de făcut cu popa!

C.

Prima Maiu.

Știm, că în toate părțile, frații vor ținea sîrbări de prima Maiu.

Rugăm pe frații noștri, ca să ne scrie, cum au decurs sîrbătorile, ca să publicăm în „Adevărul“.

Redacțiunea.

Inoiți abonamentele.

— Cîteva cuvinte despre „Adevărul“.

În prima Maiu a expirat abonamentul multor frați. Pe aceștia îi rugăm, ca să-și înnoiască abonamentul, fiindcă la cas contrar nu le mai trimitem foaia. Hîrtia și tiparul și pe noi ne costă bani, astfel nime nu poate aștepta, ca să-i trîmitem foaia pe nimica.

Cine i adevărat socialist și sîtos de lumină, să-și facă datorința și înnoiască abonamentul, ca și mai departe să poată ceti foaia poporului muncitor — „Adevărul“.

Abonamentul se poate trimite prin poștă. Apropiindu-se zilele de lucru, ar fi bine, ca frații să trimeată abonamentul pe o jumătate de an (1 cor. 60 fil.) ca să capete foaia fără întrerupere până la toamnă, când va avea vreme să-și înnoiască abonamentul.

Rugăm cu stăruință pe frații noștri să trimeată prețul foaii, căci și așa suntem trași din partea puterei, care săptămîni după săptămîni ne răpește foile sub pretext, că agităm contra puterei.

Numărul trecut din pricina grevei dela căile ferate a sosit tîrziu. Frații de a bună samă vor afla, că nu noi suntem de vină pentru această întârziere.

Tot la acest loc aducem la cunoștința fraților că cu numărul viitor vom impuțernici, fiindcă întreg bănatul s'a alăturat la stîndardul Adevărului.

Astfel ne-am impuțernicit și vom face Adevărul și mai aspru în judecată și mai interesant.

Ar face slujbă ideei, cel-ce câștigă abonamente noi la Adevărul.

Cine abonează Adevărul n'are lipsă să ce-tească altă foaie.

Adevărul luptă numai pentru interesele poporului muncitor și când muncitorimea este înșelată, își spune părerea aspru fără teamă.

Adevărul publică articoli cu multă învățătură, afară de aceea susține următoarele rubrici:

Răvaș, Organizare, Scrisori, Capital și muncă, Adunări, Cronica, Una la săptămîna, Poșta Redacției scl., cari toate sunt foarte interesante și pline cu multă învățătură.

Nu să întîmplă nimic în țara asta, ca Adevărul, să nu-și spună părerea.

De aici încolo vom publica în foaie și plîngerile (scrisorile) fraților și dacă va fi de lipsă ne vom spune întotdeauna și părerea.

La muncă dară, fraților și adunați în jurul Adevărului cât mai mulți bărbați iubitori de dreptate.

Adevărul este singura foaie românească a partidului socialdemocrat internațional din Ungaria.

Cine-i român și socialdemocrat să-și țină de prima datorință, de a abona Adevărul și a-l răspîndi.

Prețul „Adevărului“:

„Adevărul“ costă pentru Ungaria:
pe 1 an . . . . . 3 coroane 20 filer
„ 1/2 „ . . . . . 1 coroană 60 „
„ 1/4 „ . . . . . — „ 80 „
„ 1 lună . . . . . — „ 30 „

Pentru România și alte țări din Europa:
pe 1 an . . . . . 6 franci
„ 1/2 „ . . . . . 3 „

Pentru America:
pe 1 an . . . . . 2 dolari
„ 1/2 „ . . . . . 1 „

Banii sunt de a se trimite pe adresa:

„Adevărul“, Budapesta,
VIII., József-körút 18 sz.

Fraților! Răspîndiți „Adevărul“ în toate părțile, căci acesta este interesul nostru spre a ne lumina.

Martirii noștri.

Tradus din „Népszava“ de Gustav Auerbach.

Cum au luptat frații noștri din Orosháza pe timpul goanei contra socialdemocrației?

(Continuare.) (2)

Ca oameni de încredere au fost aleși asemenea frați cari nu au luat nici o parte activă în organul care a fost dizolvat în anul 1891, mai toți au fost oameni tineri.

Toți oamenii de încredere au fost oameni curagioși și sinceri, ceea-ce sunt în general muncitorii de pămînt. Pe puterile lor nu au dat nimic. Ceea-ce ei bine au știut, nici aceea nu au crezut-o. S'au încrezut în ideea măreață a socialismului, dar nu au fost siguri că cele ce fac ei pentru idee, într'adevăr sunt bine făcute, și că ei sunt destul de puternici a aduce la îndeplinire aceste idei mărețe.

Urmarea acestei neîncrederi a fost, că ei la lucruri mai „importante“ s'au dus întotdeauna la bătrîni să ceară sfat.

Dar după dizolvarea organului nu au luat nici o parte activă în mișcare. Dar bătrîni întotdeauna cu băgare de seamă le-au dat instrucțiile necesare pentru conducere, și-i făceau atenți toate întreprinderile să le facă cu cea mai mare băgare de seamă.

Activitatea lor a fost foarte mică. Această activitate a fost de a se ținea în localul organului în fiecare săptămîni câte-o ședință. Afară de aceasta în timpul iernii se alinau și în zile de lucru la casa unui eismar, unde cîntau cîm cecele muncitorimii.

Ce cel de simpatii au adus aceste cîntece în inimile lor, acestea le înțeleg numai acei cari să intereseaza pentru ideea

socialdemocrată. Nu există o altă idee mai măreață decât socialismul care ar aduce mai mare bucurie în inimile oamenilor.

Nici această acivitate secretă nu a putut ținea mult.

Membrii organului din ce în ce tot mai mulți au devenit în fiecare Duminică au mers cu droaia la localul organului. În sfârșit lucrul acesta a ajuns și în urechile autorităților. Într-o Duminică au venit jandari în localul organului.

Muncitorii adunați nu rămas liniștiți, cu toate că fierbeau de mânie, fiindcă ei nu mai aveau voie să facă ceva fără a le trimite jandari pe cap.

Solgăbirul a chemat câțiva dintre conducători și le-a dat poruncă să nu îndrăznească a face socialism, căci altcum va fi rău pentru ei.

Muncitorii încă nu au hotărât nimic că ce vor face contra interdicției solgăbirului, când deodată a venit acel tânăr înapoi pe care l-au trimis la Budapesta să studieze mișcarea socială. Ceea-ce privește știința în așa timp scurt nu a putut ca să învețe, dar cu atât mai mult a adus lumină, căci muncitorii meseriași din Budapesta, cari ca muncitori nici de prefectul poliției nu se temeau. A sosit cu cel mai mare curaj.

În ședința întâia, pe care au ținut-o oamenii de încredere au început a să plângă cât sunt de persecutați. Solgăbirul le-au interzis organizarea. Și le-a dat și porunca ca să nu îndrăznească nimeni să se facă socialist. În fiecare Duminică au fost în localul organului jandari, și din această cauză, cu încetul au început a numai veni membrii.

După ce au isprăvit cu plângerile lor, a început tinerul să vorbească:

— Asta este tot? Asta nu este nimic. Până acum nici nu am crezut că solgăbirul, de bună voie ne va da îngăduială ca să ne organizăm. Nu cu această hotărâre am început să ne organizăm, că dacă solgăbirul ne va îngădui atunci vom merge înainte, dacă nu, atunci nu ne vom organiza. Dar cine este solgăbirul? În privința aceasta el nu este nimic. Noi delat solgăbirul să cerem îngăduială, ca să ne deo voie a da copiilor noștri pită? Ce fel de părinți, ce fel de capi de familie om fi noi atunci?

Treanca fleanca! Dacă ne îngăduiește solgăbirul organizarea, atunci ne organizăm, dacă nu atunci de zece-ori mai tare trebuie să ne organizăm. Noi nu suntem copii, pe noi nu ne pot infricoșa. Până acum ne-am organizat în secret, dar acum trebuie să hotărâm că de azi încolo vom începe organizarea deschisă și fără sfială, vom organiza cu puteri înzecite. Până atunci lucrăm pe ascuns până-când nu putem altfel. Vom vedea cine este mai tare; solgăbirul ori noi? Aci nu dă poruncă solgăbirul, aci nevoia ne îndeamnă, existența familiilor noastre ne-o poruncește.

Din aceste vorbe s'au luminat ochii oamenilor de încredere:

— Așa este! Vom vedea cine să va muia mai înainte; noi de sigur că nu! Noi vom ținea unul cu altul, chiar de s'ar întâmpla ori-ce! Interesele organului, pentru care ne-au ales frații noștri, le vom ținea în onoare! au strigat toți cu bucurie.

După aceasta a apărut în *Népszava* avisul organului din Oroshaza, prin care face cunoscut fraților că unde se pot înscrie în organ, și cari frați sunt oamenii de încredere. Cu un cuvânt organizația a început să fie pe față.

Dar s'a mișcat și puterea. Cei spre-zece oameni de încredere au fost chemați înaintea solgăbirului. Cercetarea a început cu fiecare altfel;

— D-ta ești socialist?

— Asta sunt.

— Ce este socialismul?

— D-nu solgăbirul să nu mă silcască a ținea conferință, căci la acest lucru nu are drept. Pofteste să-și aducă dela librăria *Népszava* din Budapesta broșurile par-

tidului, din acestea va putea învăța ce este socialismul.

— Ascultă, limba dumnitale foarte tare s'a deslegat.

— Acest lucru nu-ți pasă dumnitale nimic.

La acest răspuns solgăbirul a început să strige:

— Vorbește cum se cade, căci de nu te voi învăța omenie!

Acusatul nu s'a spăriat, a rămas liniștit, spre ciuda solgăbirului a răspuns astfel:

— Cum e întrebarea, așa e și răspunsul, altcum d-nu solgăbirul să vorbească cum se cuvine, dacă nu atunci nu voi răspunde sau mă duc. Dacă în cancelarie se pretinde a vorbi omeniește, atunci mai întâiu de toate trebuie ca funcționarii să învețe omenie.

La acest răspuns solgăbirul a început a vorbi omeniește.

— Uită-te, eu nu voesc ca să vă fac rău, eu mai bucuros pentru binele vostru vorbesc. Voi ați făcut societate, dar bine știți că fără statute, nu este voie a înființa societate.

Adevărat este?

— Noi nu am făcut societate, noi numai un organ de partid am alcătuit, la acest lucru nu avem nevoie de statute.

— Dar d voastră aveți președinte, secretar și cassar, întocmai ca la societate.

— Noi, avem președinte, secretar, cassar, cum este de obicei la organele partidului.

— Cine este președintele?

— Asta nu o spun.

— Cine este cassar?

— Nici asta nu o spun.

— Pentru-ce nu o spuți? Nu este nimic dacă o spuți.

— De aceea nu o spun, fiindcă nu sunt trădător, ca să trădez frații mei de muncă. Pe de altă parte organul nu stă sub controla autorității.

Răspunsurile acestea nici cum nu au mulțumit pe solgăbirul. Nu pentru aceasta a chemat el pe muncitori înaintea lui, el a crezut că ei se vor speria și-i vor spune toate și iată și acum a început să vadă că toate aspirațiile lui încep a se preface în nimic. Și mai mult, cu cât a început el să fie mai arogant, cu atât mai liniștiți au rămas muncitorii înaintea lui. Au început să ridă înaintea lui. Nici nu a putut să-i pedeapsă pentru acest lucru.

În fine solgăbirul s'a hotărât a spăria pe muncitorii cari stăteau înaintea lui, le-a zis astfel:

— Eu vă poruncesc că nu aveți voie să fiți socialiști și nu vă dau voie să vă organizați.

— Muncitorii au început să se ridă, la auzul unei asemenea prostii și astfel i-a răspuns:

— Că ce interzice d-nu solgăbirul și ce nu, de asta nu ne pasă. Dar de bună-voie răspund — nici acest lucru nu sunt silit a-l zice — noi ne vom organiza, ori-șicum ar interzice domnu solgăbirul acest lucru.

— Vă bag pe toți în temniță — începu să strige acest pașă.

— La acest lucru nu ai drept, dar ai putere. Dacă crezi că eu acest lucru îți vei a'unge scopul, poftim și încearcă. Dar că gândul nostru nu-l va putea schimba nici temnița, asta o va învăța d nu solgăbirul.

În forma aceasta a urmat ascultarea tuturor. Cred, că este de prisos să mai spun aci că fiecare s'a purtat cum se cuvine. Toți au fost încurajați, și nu au trădat nimic. Despre ce au știut nu au zis că nu știu, dar au zis:

— Asta nu o zic!

— După-atunci spre-zece oameni de încredere au fost ascultați. Pentru fiecare în parte, au fost un protocol în care s'au fi putut înregistra solgăbirul și totodată și priji cu ele împreună, fiindcă din toate aceste protocoale nu s'a putut citi nimic. A fost destul de mulțumit. A dat poruncă jandarilor ca să vină în ochi pe socialiști. A

mai dat poruncă și la postă, că despre fiecare pachet ce vine pe adresa socialiștilor să fie înștiințate autoritățile. Nici aceasta nu a fost de ajuns. A cumpărat pentru bani câțiva muncitori cari i-au făcut slujbă de spion, și cari din timp în timp să-i facă raport despre socialiști.

Dar despre una au uitat, adevă, că și muncitorii au avut spioni, și încă voluntari, mai mulți de cât a autorităților. Din tre slugile și ucenicii cari slugeau pe la domni, mulți au fost cari au ajutat interesele organului cu demnitate. Domni cari să stringeau în fiecare seară la becherie nici nu să gândeau că între slujitorii lor sunt socialiști. Astfel organul partidului multe a aflat despre care nici nu visat autoritățile.

(Va urma).

Una la săptămână.

Martirul.

Într'un trup hârbuit o rămășiță de suflet; și muncește de dimineața până seara, pentru mai nimic. Are nevastă și șase copii, cari îi cer necontentit de mâncare și foc.

Corpul chinuit ar cădea curând, însă sufletul curmat de dragostea de soț și tată îi dă necontentit brânci la lucru... Fața-i e galbenă, suptă, ochii pierduți, și de o nespună tristete. Părul negru și soios face să reiasă în relief paliditatea figurei ostentive, și formează o coroană de martir, de desmoștenit al soartei în jurul ei.

— Tată, mi-e foame! strigă de-odată trei guri...

— Vezi, mamă, de foc, că mi-e frig, — zice alt copil — căznindu-se ca să astupe crăpăturile de pe la ușă prin care intră un vârtej de ger și chiar fulgi de zăpadă.

Sărmanul părinte își ia haina învechită și pleacă pe la curțile boerilor...

— Să vă curăț zăpada din curte, să roagă el...

— Ce ceri? întrebă stăpânul ieșind încălzit și sătul din casă...

— Un franc, conașule, suspină bietul om cu căciula în mână...

— Ași! E prea mult! Vrei cinci-zeci de bani? Ai dracului, după ce-s sorați, fac și mofturi...

Și sărmanul desmoștenit al soartei sale, se căznește o zi întreagă cu bulgării de zăpadă, ca să nu ducă acasă decât o pâine veche, în mâinile lui amorțite de ger...

(„M. N. I.”)

Câmpina

Lucreția K.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Mărfuri:

Cursul din 30 Aprilie 1904.

per 50 chile

1904 grâu de Aprilie	— — —	8.08—8.09
” seacă	” — —	6.24—6.25
” ovės	” — —	5.34—5.36
” cucuruz de Maiu	— —	5.17—5.18
” grâu nou de toamnă	— —	5.27—5.28

Prețurile scad.

Cursul pieței din Timișoara.

Grâu: 75 chlgr. prețul per non.	7.05—7.00
” 76 ” ” ” ”	7.10—7.15
” 77 ” ” ” ”	7.25—7.30
Seacă	— — — — — 5.70—5.80
Orz	— — — — — 5.10—5.20
Cucuruz	— — — — — 5.—5.05
Ovės ciuruit	— — — — — 4.85—4.90
Cucuruz nou	— — — — — 4.70—4.75

Prețurile scad.

Editor: Partidul socialdemocrat din Ungaria.

Redactor responsabil: Aurel Cristea.

Tipografia Fried & Krakauer, Budapesta, Lázár-u. 15